

GRUMS KOMMUN

Tillväxt- och tillsynsfunktionen

Miljöprogram Grums kommun

Datum
2022-04-28

Reviderad

Antagen av
Kommunfullmäktige

Paragraf
§36

Sida
1(12)

Miljöprogram Grums kommun 2022-2025

Grums kommun

Postadress

664 80 Grums

Hemsida
www.grums.se

Besöksadress
Kommunhuset
Sveagatan 77 Grums

E-post
kommunstyrelse@grums.se

Telefon
0555-420 67

Fax
0555-420 30

Organisationsnr
212000-1827

Bankgiro
5674-8270

Sammanfattning

Grums kommuns miljöprogram beskriver ett strategiskt och långsiktigt arbetssätt inom det kommunala miljöarbetet. Miljöprogrammet innefattar en handlingsplan med mål och delmål för hur kommunen kan arbeta framåt i arbetet mot en mer hållbar utveckling. Målen samt delmålen i miljöprogrammet grundar sig samt bygger på förslag och arbete med representanter från ett antal utvalda och berörda kommunala verksamheter.

Syftet med miljöprogrammet är att synliggöra kommunens arbete för en god och hälsosam miljö samt arbeta mot en långsiktigt hållbar utveckling. Fortsättningsvis visar miljöprogrammet vad vi ska göra på lokal nivå för att nå de regionala, nationella och globala miljömålen.

De svenska miljökvalitetsmålen samt Agenda 2030 är två pelare och grundmaterial i hur Grums kommun ska arbeta för en mer hållbar utveckling, lokalt såsom globalt. Inom ramen för den nya regionala miljööverenskommelsen har två åtgärdsområden valts ut i kommunen att utöver det kommunala miljöarbetet att jobba med, *Giftfri vardag* samt *Fysisk planering för förnybar energi*.

Totalt sett utgör miljöprogrammet fyra övergripande mål (fokusområden) med 27 delmål.

Innehåll

Begreppslista	4
1 Inledning	5
1.1 Syfte.....	5
1.1.1 Ansvar och uppföljning.....	5
2 Bakgrund	6
2.1 De svenska miljömålen.....	6
2.2 Agenda 2030.....	6
2.3 Regionalt åtgärdsprogram för ett hållbart Värmland.....	6
2.4 Valda åtgärdsområden för Grums kommun.....	7
2.4.1 Fysisk planering för förnybar energi.....	7
2.4.2 Giffri vardag.....	7
3 Miljöprogrammets disposition	8
3.1 Minskad klimatpåverkan.....	8
3.1.1 Övergripande mål.....	8
3.1.2 Delmål för kommunkoncernen 2025.....	8
3.2 Hållbart brukande av skog och odlingslandskap.....	9
3.2.1 Övergripande mål.....	9
3.2.2 Delmål för kommunkoncernen 2026.....	9
3.3 Hållbar vattenförvaltning.....	9
3.3.1 Övergripande mål.....	9
3.3.2 Delmål för kommunkoncern 2026.....	9
3.4 God hälsa och hållbar konsumtion.....	10
3.4.1 Övergripande mål.....	10
3.4.2 Delmål för kommunkoncernen 2026.....	10
Bilaga - De svenska miljömålen samt de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030)	11

Begreppslista

Här presenteras en lista med ord och begrepp som används i detta miljöprogram. Syftet med listan är att säkerställa en överensstämmande definition av återkommande begrepp.

Åtgärdsprogram:

Ett regionalt program som handlar om hur man kan arbeta med de svenska miljömålen. För att få en mer positiv utveckling för miljön och öka förutsättningarna för att nå miljömålen tar Länsstyrelserna tillsammans med andra aktörer fram åtgärdsprogram. I detta fall har Länsstyrelsen Värmland tagit fram ett specifikt regionalt åtgärdsprogram med just relevans för Värmland län. I åtgärdsprogrammet finns fokusområden och åtgärdsområden.

Fokusområde:

Utgör övergripande områden hur regionerna ska arbeta och uppnå de svenska miljömålen, aktuell för varje region. De valda fokusområdena för Värmland under perioden 2022–2025 är:

- Minskad klimatpåverkan
- Hållbar samhällsplanering
- Hållbart brukande av skog- och odlingslandskap
- Hållbart vatten
- Hälsa och livsstil

Åtgärdsområden:

Handlar om mer specifika områden inom de valda fokusområdena. Inför varje ny tidsperiod för åtgärdsprogrammen väljs nya åtgärdsområden ut, relevanta för regionen. Varje region och vidare kommun kan sedan välja och delta i det regionala åtgärdsprogrammet genom en så kallad ”miljööverenskommelse” och då arbeta med valda åtgärdsområden utifrån resurser. De valda åtgärdsområdena för perioden 2022–2025 är:

- Infrastruktur för förnybara drivmedel och laddbara fordon
- Fysisk planering för förnybar energi
- Integrering av grönska och ekosystemtjänster i samhällsplaneringen
- Ökad dialog kring målbilder i skogen
- Pollinering
- Kommunal vattenplanering
- Giftfri vardag

Delmål:

Utgör delmål som kommunen valt att arbeta med inom ramen för miljöprogrammet.

1 Inledning

Miljöprogrammet innehåller och beskriver ett långsiktigt och strategiskt miljöarbete i Grums kommun. Genom att konkretisera hur vi jobbar med miljöprogrammet i kommunen vill vi synliggöra det strategiska miljöarbetet för att främja ett mer hållbart samhälle.

Miljöprogrammet i Grums kommun ska ses som ett verktyg och hjälpa i alla politiska beslut, för alla kommunens verksamheter och kommunala bolag, att ta sitt ansvar för att nå regionala, nationella och globala miljösmål. Miljöbalkens hänsynsregler och bestämmelser ska också uppfyllas.

Tillhörande miljöprogrammet finns en handlingsplan med implementerade delmål för Grums kommun. Handlingsplanen innehåller delmål, rutiner och åtgärder för de kommunala verksamheterna att arbeta med. Därtill står även vilka som ansvarar för de specifika delmålen, uppföljning samt resursbehov. Målsättningen är att alla delmål ska uppnås till det angivna året som är satt för det specifika delmålet. Detta eftersom varje delmål har olika tidpunkter gällande när målet ska vara uppnått.

Målen samt delmålen i miljöprogrammet grundar sig samt bygger på förslag och arbete med representanter från ett antal utvalda och berörda kommunala verksamheter. Representanter från varje enskild verksamhet har tillsammans bildat en arbetsgrupp som regelbundet träffas för att följa upp miljöprogrammet och delmålen samt revidera handlingsplanen.

1.1 Syfte

Syftet med miljöprogrammet är att synliggöra kommunens arbete mot en god och hälsosam miljö samt arbeta mot en långsiktigt hållbar utveckling. Den visar vad vi ska göra på lokal nivå för att nå de regionala, nationella och globala miljömålen.

1.1.1 Ansvar och uppföljning

En viktig uppgift för kommunen är att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle och underlätta och inspirera dem som bor och verkar i Grums att anta ett miljövänligt förhållningssätt.

Kommunstyrelsen i Grums kommun har det övergripande ansvaret för att miljöprogrammets mål ska uppfyllas. Representanterna från arbetsgruppen har ett ansvar att samordna och kommunicera med de kommunala verksamheterna och bolagen. I miljöprogrammets handlingsplan framgår ansvarig verksamhet för samtliga delmål.

Miljöprogrammet kommer att följas upp årligen samt revideras 2025. I samband med arbetsgruppens avstämningar under året presenteras en lägesrapport för varje verksamhet om hur arbetet går med de olika miljömålen i handlingsplanen. Inför årlig uppföljning av miljöprogrammet kommer politiken informeras om hur arbetet har gått och hur det kommer fortskrida.

2 Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade beslut 28 november 2019 om att tillsätta en fullmäktigeberedning för att arbeta fram ett miljöprogram för Grums kommun. Under 2020 påbörjades arbete till att ta fram ett miljöprogram och en handlingsplan, som ska bedrivas i samverkan med miljösamordnaren, kommunfullmäktigeberedningen och arbetsgruppen. Miljöprogrammets mål och strategier har arbetats fram genom att kartlägga nuläget i Grums kommun och ställa det i relation till det regionala, nationella och globala miljöarbetet.

2.1 De svenska miljömålen

Sveriges miljömål är riktmärken för det nationella miljöarbetet som består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål (se bilaga) samt ett antal etappmål.

Generationsmålet definierar det övergripande syftet med miljöarbetet, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Miljö kvalitetsmålen preciserar vad som är en god miljö i Sverige och är utgångspunkterna för de styrmedel för hela samhällets arbete med miljöfrågorna. Etappmålen syftar till att simplificera möjligheten att nå generationsmålet och de 16 miljömålen samt identifiera en önskad omställning i samhället.

2.2 Agenda 2030

Agenda 2030 antogs 2015 av FN:s medlemsländer och är en agenda för en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling (se bilaga). Fyra övergripande mål är satta till 2030, avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor, främja fred och rättvisa samt lösa klimatkrisen. Kommunerna har en central roll i genomförande av Agenda 2030 då flera av kommunernas verksamheter är direkt eller indirekt kopplade till de olika målen. Med hjälp av Agenda 2030 lyfts arbetet med de svenska miljömålen upp till en global nivå och tillför de ekonomiska och sociala aspekterna av hållbar utveckling.

2.3 Regionalt åtgärdsprogram för ett hållbart Värmland

Länsstyrelsen i Värmland har tagit fram ett förslag på ett regionalt åtgärdsprogram för de svenska miljömålen som ska gälla mellan åren 2022–2025. Syftet med åtgärdsprogrammet är att öka förutsättningarna att nå de nationella miljö kvalitetsmålen.

Åtgärdsprogrammet har varit ute på remiss under våren 2021. Kommunerna i Värmland har visat intresse för att skriva en miljööverenskommelse och delta i det gemensamma åtgärdsarbetet i länet 2022–2025.

Det regionala åtgärdsprogrammet är uppbyggt med fokusområden där underliggande åtgärdsområden finns. Det är dessa åtgärdsområden som kommunerna sedan kan välja att arbeta med för att nå de svenska miljö kvalitetsmålen.

De fem fokusområden som valts ut för det regionala miljömålsarbetet är:

1. Minskad klimatpåverkan
2. Hållbar samhällsplanering
3. Hållbart brukande av skog- och odlingslandskap
4. Hållbar vattenförvaltning
5. Hälsa och livsstil

Inför årsperioden 2022–2025 har Länsstyrelsen Värmland tagit fram åtgärdsområden utifrån fokusområden inom ramen för miljööverenskommelsen. Mer information finns på länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/varmland. Kommunerna som valt att delta har i februari 2022 skrivit under denna miljööverenskommelse och kommer därefter jobba med de fokusområden som valts i arbetsgrupper. De åtgärdsområden som valts för denna tidsperiod presenteras nedan. Siffran inom parentes visar vilket fokusområde åtgärdsområdet härrör till.

- Infrastruktur för förnybara drivmedel och laddbara fordon (1)
- Fysisk planering för förnybar energi (1)
- Integrering av grönska och ekosystemtjänster i samhällsplaneringen (2)
- Ökad dialog kring målbilder i skogen (3)
- Pollinering (3)
- Kommunal vattenplanering (4)
- Giffri vardag (5)

2.4 Valda åtgärdsområden för Grums kommun

Av dessa åtgärdsområden har Grums kommunen valt att fokusera på åtgärdsområdena *Giffri vardag* samt *Fysisk planering för förnybar energi*. Arbetet med miljööverenskommelsen och de valda åtgärdsområdena kommer vara integrerade inom miljöprogrammets handlingsplan, det vill säga i de övergripande målen och delmålen. Nedan följer en kort faktabeskrivning bakom de två valda åtgärdsområdena.

2.4.1 Fysisk planering för förnybar energi

Fysisk planering är ett viktigt verktyg för att ge förutsättningar för att möta samhällets behov av förnybar energi. I Sverige kommer det i framtiden att behövas en större mängd satsningar på förnybar energi, såsom vindkraft och solenergi.

2.4.2 Giffri vardag

Människor, djur och växter utsätts för farliga ämnen som sprids när varor, kemiska produkter och material tillverkas, används och blir till avfall. För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska. Halterna behöver motsvara det miljötillstånd som eftersträvas i miljö kvalitetsmålet Giffri miljö. En olämplig hantering och spridning av kemikalier påverkar människors hälsa och miljö negativt på kort och på lång sikt samt leder till föroreningar av mark, vatten och livsmedel.

3 Miljöprogrammets disposition

Grums kommuns miljöprogram kommer att integreras med det aktuella regionala åtgärdsprogram som Länsstyrelsen Värmland tagit fram samt är vidare uppbyggt och disponerat, i förhållande till Grums kommun, efter de fokusområden som Länsstyrelsen i Värmland tagit fram för det regionala miljömålsarbetet.

3.1 Minskad klimatpåverkan

3.1.1 Övergripande mål

I Grums strävar vi efter att vara resurseffektiva och klimatsmarta. I enlighet med det svenska klimatmålet strävar vi efter att vara en klimatneutral kommun 2045 och därmed ha fasat ut alla fossila bränslen och ha en energiförsörjning som kommer från förnyelsebara källor. Ett delmål på den resan är i enlighet med det svenska klimatmålet att ha minskat våra växthusgasutsläpp med 63 procent 2032 jämfört med 1990. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

3.1.2 Delmål för kommunkoncernen 2025

1. Energiförbrukningen (kWh/år) har minskat jämfört med 2021 (med hänsyn till graddagskorrigering).
2. Elanvändningen har minskat jämfört med 2021.
3. För varje upphandlingsperiod (4 år) minskar klimatpåverkan från livsmedelsinköpen med 0,2 kg CO₂e/kg mat, med utgångsår 2021.
4. Minska mängden matsvinn i de kommunala verksamheterna.
5. Klimatanpassning av kommunens fordonspark.
6. Elen är fortsatt certifierade med ”Bra miljöval”.
7. Se över möjligheten att anlägga solcellsanläggningar på kommunens befintliga och nya byggnader.
8. Ta fram solkartor för kommunen som visar solinstrålning på samtliga tak och en uppskattning hur mycket energi som kan produceras.
9. Vid nybyggnation ska hänsyn tas till byggnadens livscykelutsläpp med fokus på CO₂.
10. Klimatanpassning har integrerats i all fysiska planering för att minska effekterna av klimatförändringarna.
11. Det kollektiva resandet har ökat för anställda i kommunen.

3.2 Hållbart brukande av skog och odlingslandskap

3.2.1 Övergripande mål

I Grums kommun ska människor ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd. Det innebär att skogen skogsmarkens, odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion måste skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas för att arter ska kunna fortleva i långsiktiga och kraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

3.2.2 Delmål för kommunkoncernen 2026

12. De kommunalt ägda skogarna som anges i skogsbruksplanen ska skötas enligt krav från certifieringsorgan med avseende på naturvård och andel lövskog.

13. Andelen klimatsmarta närproducerade livsmedel ska öka och andelen ekologiska livsmedel ska vara 30 procent eller mer.

14. Livsmedelsinköp bör vara säsonganpassade.

3.3 Hållbar vattenförvaltning

3.3.1 Övergripande mål

I Grums kommun har vi en säker och hållbar dricksvattenförsörjning som samtidigt bidrar till att stärka och bevara en god och variationsrik livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål.

Vattendrag, sjöar och förfallna kulturmiljöer i behov av restaurering åtgärdas och tillförseln av giftiga ämnen från avloppen har minskat.

3.3.2 Delmål för kommunkoncern 2026

15. Miljöpåverkan från enskilda avlopp ska minska.

16. Alla kemisk-tekniska produkter som används av kost och lokalvård ska vara miljömärkta.

17. Växtnäring i avloppsvattnet ingår i ett kretslopp.

3.4 God hälsa och hållbar konsumtion

3.4.1 Övergripande mål

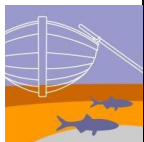
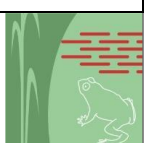
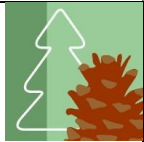
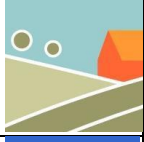

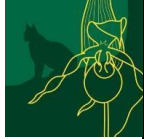
I Grums kommun strävar vi efter att ha en cirkulär ekonomi där vår konsumtion inte påverkar människors hälsa och eller den biologiska mångfalden. Det innebär att vi delvis minskar vår konsumtion men även ställer om den i både produktionsled, användarled och avfallsled så att den får ökad livslängd och minskar sitt utsläpp av växthusgaser, spridning av miljögifter och kemikalier. Vi beaktar även den sociala sfären av hållbar utveckling genom att vi vår konsumtion ställa etiska krav.

3.4.2 Delmål för kommunkoncernen 2026

18. Andel upphandlade och inköpta varor och tjänster som är miljömärka och etiskt/rättvisemärkta varor ska kontinuerligt öka.
19. Vid upphandlingar där det föreligger risk för brott mot grundläggande arbetsvillkor och mänskliga rättigheter i leverantörskedjan ska sociala och etiska krav ställas och följas upp.
20. Förorenade områden ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö.
21. Aktivt delta i den regionala arbetsgruppen för de valda åtgärdsområdena (*Giftfri vardag och Fysisk planering för förnybar energi*).
22. En kemikalieplan ska upprättats för att fasa ut hormonstörande och hälso- och miljöfarliga kemikalier i kommunens samtliga verksamheter i Grums kommun, med ett extra fokus på de verksamheter som rör barn och unga.
23. Inköpen av engångsartiklar ska minska.
24. Minska mängden plast inom kost- och lokalvård och i allt större utsträckning gå över till miljömärkt plast.
25. Minska antalet pappersutskrifter i de kommunala verksamheterna.
26. Återvinna tekniska material, såsom datorer och andra tekniska hjälpmedel.
27. Alla kommunala verksamheter har fullskalig utsortering av förpackningar.

Bilaga - De svenska miljömålen samt de globala målen för hållbar utveckling (*Agenda 2030*)

De svenska miljömålen

	<p>Grundvatten av god kvalitet Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.</p>
	<p>Hav i balans samt levande kust och skärgård Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.</p>
	<p>Myllrande våtmarker Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.</p>
	<p>Levande skogar Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.</p>
	<p>Ett rikt odlingslandskap Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.</p>
	<p>Storslagen fjällmiljö Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.</p>
	<p>God bebyggd miljö Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.</p>
	<p>Ett rikt växt- och djurliv Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.</p>

Agenda 2030

